

A woman is shown from the waist up, wearing a white long-sleeved blouse with a ruffled front and a wide black belt. She is holding a small, old book against her chest. She is also holding the hem of a long, flowing green skirt. The background is a sepia-toned historical photograph of a city street with a large building and many people.

KATHLEEN McGURL

✿ SMARAGDINVIHREÄ SYDÄN ✿

KATHLEEN McGURL

SMARAGDINVIHREÄ SYDÄN

Suomentanut
Tuukka Pekkanen

BAZAR

1. painos
Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Tuukka Pekkanen
Englanninkielinen alkuteos *The Girl with the Emerald Flag*
Copyright © Kathleen McGurl 2022
First published by HQ in 2022. Published in arrangement with
HarperCollins Publishers Ltd.

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-403-385-5

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuusasioihin liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@bazarkustannus.fi

Jolle, Lulle ja Alille,
ystävilleni jo vuosien takaa

Kaikki muuttui, muuttui täysin:
Syntyy kauhistuttava kauneus.
– W. B. YEATS, ”EASTER 1916”

ESINÄYTÖS

TOUKOKUU 1916

Herätessään sinä aamuna auringon noustessa tyttö mietti, oliko sittenkin vain kuvitellut kaiken yhtenä suloisena lyhyenä hetkenä. Ehkä sitä ei ollut lainkaan tapahtunut: edellistä iltaa vankilan kappelissa, muutamia päiviä vankisellissä muiden naisten kanssa tai edellistikään viikkoa, kapinaviikkoa. Oliko sitä kaikkea lainkaan tapahtunut?

Gráinne puristi kädessään nenäliinaa. Hän painoi sen kasvoilleen ja mietti, olisiko siinä enää jälkeäkään kummankaan tuoksusta. Ei mitään. Nurkassa näkyivät nimi-kirjaimet *GG* ja *JP* yhteen kirjailtuina. Nenäliina oli pudonnut ja unohtunut edellisenä iltana kappeliin, ja hän oli nostanut sen lattialta. Nyt sen piteleminen toi hiukan lohtua – se oli pieni muistutus siitä, että joskus elämä oli ollut tavallista ja että nenäliinoja oli joskus kirjailtu ja annettu lahjoiksi. Kenties ne ajat palaisivat vielä.

Hän ajatteli liinan kirjaillutta ystäväänsä Gracea ja Josephia, jolle Grace oli antanut sen, ja pohti, mitä he tekivät nyt, mitä he ajattelivat ja kuinka he pystyivät käsittelemään päivän kauhuja. Päivän, joka oli hädin tuskin alkanut.

Gráininen mietiskellessä vankilan pihalta kajahti taas laukauksia, niin kuin hän oli aavistanutkin. Yhteislaukaus jonkun tuntemattoman upseerin käskystä. Laukaus, joka päätti jonkun hänen taistelutoverinsa elämän. Hän teki ristinmerkin ja mutisi rukouksen teloitettun, kenen hyvänsä, sielulle. Hän painoi taas nenäliinan kasvoilleen.

Oliko kaikki ollut sen arvoista? Oliko mikään tapahtuneesta ollut sen arvoista? He eivät olleet saavuttaneet hänen toivomaansa päämäärää. Kaikki oli ollut ohi alle viikossa, henkiä oli menetetty, ja nyt... nämä hirvittävät joka-aamuiset teloitukset. Kapina oli repinyt kaupungin rikki, hajottanut perheitä ja erottanut rakastavaisia, Gracen ja Josephin, hänet ja Emmettin. He olivat taistelleet sen puolesta, mihin olivat uskoneet, suuremman hyvän puolesta, mutta heille siitä oli tullut lähinnä hirvittävä henkilökohtainen katastrofi.

Gráinne tiesi, ettei koskaan unohtaisi minuuttiakaan tapahtuneesta. Hän oli vielä kovin nuori, mutta viimeksi kuluneet pari viikkoa olivat mullistaneet hänen elämänsä peruuttamattomasti.

Nickyllä ei oikeastaan ollut vaihtoehtoja. Äiti oli tulos-
sa tänään, pitipä hän siitä tai ei, ja jos hän ei menisi
tapaamaan äitiään kampuksen kahvilaan, niin kuin oli
sovittu, tämä tulisi koputtamaan hänen asuntonsa oveen ja
pyrkimään sisään, mikä olisi hirveän noloa. Miksi äiti ei
voinut vain jättää häntä rauhaan? Olihan hän pahus vie-
köön jo yhdeksäntoistavuotias, siis aikuinen. Hän oli läh-
tenyt kotoa ja mennyt opiskelemaan yliopistoon. Hänellä
oli nyt oma elämä. Ei hän kaivannut vanhempiansa jatku-
vaa holhousa.

Äiti ei vain näköjään kyennyt hyväksymään sitä.

Nicky veti ylleen kuluneen nahkatakkinsa. Se oli lahja
hänen poikaystävältään Conorilta, joka oli kotoisin samas-
ta kaupungista, mutta oli mennyt opiskelemaan eri yli-
opistoon. Takki oli varmasti maksanut omaisuuden, vaikka
olikin kierrätystavaraa, ja hän arvosti Conorin sen valit-
semiseksi näkemää vaivaa. Takki oli täsmälleen Nickyn
tyyliä, ja Nicky piti siitä kovasti. Hän työnsi kukkaron-
sa taskuun. Äiti varmaan kysyisi, miksi hän ei käyttänyt

käsilaukkua niin kuin muut naiset ja haluaisiko hän seuraavana syntymäpäivänään lahjaksi laukun, ja Nicky vastaisi, ettei halunnut. Sen keskustelun he olivat käyneet useita kertoja ennenkin. Miksi äiti ei käsittänyt, että taskut olivat paljon helpokäyttöisempiä ja yksinkertaisempia?

Hän huokaisi, sulki huoneensa ikkunan, nosti kuivumaan pyyhkeen, jonka oli pudottanut lattialle käytyään aamulla suihkussa, sulki huoneen oven jäljessään ja lähti. Hän tarkisti kellonajan yhteiskeittiön kellosta – äidin tapamiseen oli kymmenen minuuttia. Siinä ajassa ehti kävellä kampuksen poikki kahvilaan.

Vaikka oikeastaan Nicky mieluummin myöhästyisi. Vain pari minuuttia. Sen verran, että äiti ehtisi alkaa vilkuilla kelloaan ja huokailla, mutta ei lähteä kahvilasta ja kävellä Nickyn opiskelija-asunnolle.

Nicky jäi viivyttelemään ja tarkisti ajan vielä kerran kampuksen kirjakaupan kellosta liikkeen ohi kulkiessaan. ”Miksi et käytä rannekelloa?” äiti oli kysynyt monta kertaa ja huokaissut, mutta Nicky ei pitänyt rannekelloista. Ne olivat järjestelmän työkalu, joka oli suunniteltu pitämään ihmiset ruodussa ja tekemässä mitä piti silloin kun piti. Kotona asuessaan hän oli käyttänyt rannekelloa, mutta ei enää aloitettuaan opiskelun.

Hän tuli perille viittä yli, täydelliset viisi minuuttia myöhässä. Äiti oli jo paikalla, niin kuin hän oli toivonutkin, ja istui pöydässä, josta oli näkymä kampuksen sisäpihalle. Nicky käveli pihan poikki. Hänen astuessaan sisään äiti naputti kelloaan.

”Melkein kuusi minuuttia myöhässä. Sinun ei sentään tarvitse kuin kävellä kampuksen halki. Minulla oli tänne

kahden tunnin automatka. Joskus minusta tosiaan tuntuu kuin tekisit sen tahallasi.”

”Hei, äiti. Olen pahoillani.” Ei Nicky ollut pahoillaan, mutta sanoi silti sen, mitä äiti odotti ja kumartui antamaan poskisuukon. ”Tilaanko minä? Mitä haluat?”

”Tyttären, joka tulee ajallaan ja kysyy, miten matkani sujui, mutta koska se ei taida onnistua, otan teetä ja teeleivän vain kera. Täällä oli viime kerralla hyviä teeleipiä.”

Nicky nyökkäsi ja meni kahvilan tiskille. Niin, viime kerralla. Se oli ollut edellisellä lukukaudella vain kuukausi sen jälkeen, kun hän oli aloittanut opinnot. Kenenkään muun äiti ei käynyt vierailulla joka lukukausi, vain hänen. Äiti vei hänen kallista aikaansa tulemalla tielle, vaikka hän olisi vain halunnut jatkaa omaa itsenäistä opiskelijaelämäänsä. Oliko se liikaa pyydetty?

Hänen kurssitoverinsa Sabina oli huomauttanut, että olisi mielellään ottanut omat vanhempansa vastaan. ”Kylläpä sinun vanhempasi kuulostavat kannustavilta”, hän oli sanonut Nickyn valitettua kerran äidin vierailusta. ”Olet onnekas.”

Enkä ole, Nicky oli ajatellut. Äiti tukahduttaa minut.

Hän tilasi äidilleen teetä ja teeleivän ja itselleen kuumaa mustaviinimarjamehua. (Hän kuuli päässään äitinsä äänen sanovan: ”Tuo kammottava sokerilitku pilaa hampaasi.”) Kakkua hän ei tilannut. Hän maksoi tilauksen, mutta vain siksi, ettei äiti saisi vettä myllyynsä. (”Sinä vain otat koko ajan, Nicola. On korkea aika oppia antamaan jotain takaisin.”)

”Vieläkö juot tuota kammottavaa sokerilitkua?” äiti sanoi kuin merkistä hänen palatessaan tarjottimen kanssa.

”Joo.” Nicky joi, ja aivan liian kuuma neste poltti hänen suunsa, mutta hän kieltäytyi edes säpsähtämästä.

”No, minun piti lähteä tänään kahdeksalta aamulla ja jäin aamuruuhkaan. Varsinkin Chichesterin tienoilla. Varsinainen painajainen. Sitten Worthingin lähistöllä oli onnettomuus. Kesti ikuisuuden päästä sieltä eteenpäin. Pysäköin ylimmälle pysäköintitasolle, sinne, minne isäsi ja minä pysäköimme viime kerralla. Se taitaa olla paras paikka.” Äiti hymyili liiankin aurinkoisesti. ”No niin. Kerrohan, mitä olet puuhaillut. Soitat tuskin koskaan. Tuntuu, ettemme tiedä mitään elämästäsi.”

”Minähän soitan joka viikko”, Nicky tuhahti. Tai ainakin melkein joka viikko. Mitä muuta äiti kaipasi? Päivittäisiä puheluitako? Muutamat opiskelijat kyllä soittivat kotiin päivittäin. Osalla heistä oli vanhempien maksama matkapuhelin, mutta koska Nickyllä ei ollut, hänen oli jonotettava aulan maksulliseen puhelimeen, jota käyttivät useamman asunnon asukkaat. Hän piti aina tarkkaan lukua siitä, että hänellä oli vain muutama kymmenen pennyn kolikko, etteivät puhelut kestäisi liian kauan.

”Viiden minuutin puhelu kerran viikossa ja sekin unohtuu välillä. Se ei tunnu ihan riittävältä. Jopa isäsi sanoi, että haluaisi kuulla sinusta useammin.” Äiti kaiveli laukustaan jotakin. Yhden kauhistuttavan hetken ajan Nicky luuli tämän etsivän nenäliinaa ja aikovan nolata tyttärensä alkamalla vollottaa kahvilassa, mutta äiti ottikin esiin vihreän muovikortin ja ojensi sen hänelle. ”Siinä. Se on puhelin-kortti. Kerroit, että asuntolanne puhelin hyväksyy puhelin-kortit. Se on viiden punnan arvoinen, joten voimme käydä muutaman viikon ajan kunnon pitkiä keskusteluja.”

Nicky tuijotti korttia. Jos hän ottaisi sen vastaan, se olisi piste äidille. Toisaalta se olisi helpompi ratkaisu ja säästäisi rahaa. Lisäksi hän voisi soittaa sillä myös Conorille.

”No, otatko sen vai et?” Äiti heilutteli korttia ilmassa hänen edessään.

”Joo, tuota, kiitos.” Nicky työnsi kortin takataskuunsa.

”Älä sitten hukkaa sitä. Se on viiden punnan arvoinen. Käyttäisit käsilaukkua. Se helpottaa elämää kummasti. No jaa. Oletko kuullut viime aikoina Conorista?” Äidin kasvoille oli vaihtunut itsetyytyväinen ilme. Hänkin käsitti ansainneensa äskeisellä muutaman pisteen.

”Sain kirjeen. Hän tulee käymään ensi viikonloppuna.”

”Ai. Sepä mukavaa.” Nyt äidin ilme pehmeni, ja hän kallisti päänsä kenoon. ”Olen oikein iloinen, että olette onnistuneet pysymään yhdessä. Se ei ole helppoa, kun olette eri yliopistoissakin, ja hänellä on niin paljon kiirettä sen hyväntekeväisyystyönsä kanssa. Mutta hän tekee sinulle hyvää. Minä ja isä sanoimme niin vasta tässä yhtenä päivänä, nimittäin että Conor tekee sinulle hyvää. Ilman hänen vaikutustaan hirvittää ajatellakin...” Äiti keskeytti lopulta huomattuaan Nickyn murhaavan tuijotuksen.

”Miten niin hän tekee minulle hyvää? Mitä tarkoitat? Miksi tarvitsen jonkun, joka tekee hyvää minulle? Olenko luonnostani niin paha?” Nickyn äänensävy oli tarkoituksellisen pilkallinen. Taaskaan tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun äiti puhui tästä. Nicky oli seurustellut Conorin kanssa kuusitoistavuotiaasta, siis jo yli kolme vuotta. Tietysti äiti piti kovasti tasaisesta ja luotettavasta Conorista. Tämä oli tosiaan tasainen ja luotettava, hirveän mukava, ja jos Nicky oli täysin rehellinen, aavistuksen tylsä.

Conorin kaltaiset pojat pysyivät aina ruodussa ja tekivät, mitä heiltä odotettiin ja mitä vanhemmat pyysivät. Joskus Nicky mietti, oliko pojalla lainkaan omaa tahtoa. Hän oli alkanut ajatella, että tämä oli kenties hiukan liiankin tavanomainen. Kunpa Conor olisi vähän kapinallisempi niin kuin hän.

Kyllähän Nicky Conoria rakasti ja uskoi rakastavansa vastakin, mutta nyttemmin hän oli alkanut toivoa olevansa vapaa. Vapaa ottamaan opiskelijaelämästä kaiken irti nyt, kun se oli vielä mahdollista.

”Voit sinä äityä aika pahaksi”, äiti sanoi tällä kertaa hymyillen, sillä hänkin oli huomannut, että samasta asiasta oli puhuttu ennenkin. Hän haukkasi teeleipäänsä, ja Nicky katseli hiljaisuuden vallitessa, kun hän söi sen ja pyyhki sitten suunsa nenäliinaan niin, että siihen jäi huulipuntahra. ”Joskus minusta tuntuu, että me kaksi emme ole ihan samalla aallonpituudella. Mutta ei nyt riidellä. Miten opiskelu sujuu?”

”Ihan hyvin”, Nicky sanoi. Hänkään ei halunnut riidellä, mutta toisinaan äidin huomautukset yllyttivät hänet aloittamaan riidan. Ainakin äiti oli oikeassa siinä, etteivät he olleet samalla aallonpituudella, eivät edes samalla planeetalla.

”Joko olet saanut valmiiksi sen esseen?” äiti kysyi.

”Minkä esseen?”

”Sen, jota kirjoitit viimeksi, kun kysyin opinnoista. Se liittyi jotenkin... mihin se nyt taas liittyykään... Intian konfliktiin ja jakoon ja Britannian osuuteen Kashmirin ongelmassa. Jotain sellaista.”

”Ai sen. Joo. Valmis on.”

”Saitko hyvän arvosanan?”

Nicky nauraa pärskähti. ”Ei täällä ole sellaista. Ei tämä ole mikään alakoulu. Ei täällä saa hyväksytyn merkkejä eikä arvosanoja vaan palautetta.”

”Saitko sitten hyvää palautetta?”

”Ihan hyvää.” Ei palaute tosiasiassa ollut ollut hyvää. Nicky oli saanut esseestä paljon arvostelua opettajalta. Hän opiskeli lähihistoriaa vasta ensimmäistä vuotta, ja vaikka opettajat olivatkin sanoneet, että ensimmäisenä vuonna lähinnä varmistettiin, että kaikki pääsivät samalle tasolle, hänelle oli ilmoitettu, ettei esseen taso ollut riittävä. Hän uhkasi jäädä jälkeen ja hänen olisi työskenneltävä ankarammin, tehtävä enemmän taustatyötä, luettava enemmän ja paneuduttava syvällisemmin aiheisiin, joista kirjoitti. Enää ei ilmeisesti riittänyt, että tiesi, mitä oli tapahtunut. Oli myös selitettävä, miksi niin oli tapahtunut, mitä seurauksia siitä oli ollut, mikä tapahtumiin oli johtanut, miten ne olivat edenneet ja mikä oli muuttunut niiden seurauksena. Ja sitten, mikäli mahdollista: mitä oman aikamme ihminen voisi oppia tutkimalla niitä?

”No, hyvä.” Äiti ei näyttänyt tyytyväiseltä Nickyn vastaukseen. Hän olisi varmaan halunnut kuulla Nickyn esseen olleen luokan paras, niin kuin yläasteella. Siihen aikaan oli ollut helppoa. Riitti, kun oppi tosiasiat ja toisti ne. Silloin hän oli ollut luokan priimus ja saanut äidiltä ja isältä palkinnoksi aimo tukun rahaa. Silloin hän oli ollut kuusitoistavuotias, nuori ja epäkypsä. Nyt hän oli vanhempi ja yliopisto-opiskelija. Opiskelu oli paljon raskaampaa, mutta elämä muuten paljon hauskeempaa, kun saattoi vapaasti lähteä ulos pitämään hauskaa ilman, että kukaan

kyseli, minne hän oli lähdössä tai ketä tapasi, tai antoi kotiintuloaikoja.

”Entä mikä on seuraavan tutkielmasi aihe?” Äiti kysyi. Oli pakko myöntää, että hän tosiaan vaikutti aidosti kiinnostuneelta tyttärensä opinnoista.

”Kapina. Meidän on valittava jokin kansannousu ja tarkasteltava sitä. Tarkoitus on käyttää työhön sekä kirjoja että nettihakuja.”

”Mistä tapahtumasta aiot kirjoittaa?”

Nicky kohautti hartioitaan. ”Ei mitään hajua vielä. Mutta tekoaikaa on vaikka kuinka. Ajattelin tutkia naisten ääni-oikeutta tai jotain sen suuntaista.” Naisten kapinallisuus kiinnosti häntä enemmän kuin mikään muu. Naiset, jotka vastustivat vallitsevia oloja ja muuttivat maailmaa. Sellaisiin naisiin hän saattoi samastua.

”Hah. Kapina. Siinäpä onkin oiva aihe sinulle. Sinähän olet aina pitänyt itseäsi kapinallisena. Muistan, kuinka olit koulussa koko ajan puuhaamassa kaiken maailman veto-omuksia esimerkiksi koulupukupakkoa vastaan. Vastustit jatkuvasti valtaapitäviä. Sellaisen tehtävän pitäisi olla sinulle helppo juttu.”

Nicky tunsi raivon alkavan kuohua sisällään, kun äiti vähätteli asioita, joita hän oli pitänyt koulussa tärkeinä. Ei hän ollut vastustanut koulupukua vaan koulun vaatimusta, että kaikki ostavat täsmälleen samanlaiset mustat housut kalliista koulupukuja myyvästä liikkeestä sen sijaan, että saisivat valita vähittäiskauppaketjun halvan vaihtoehdon. Nickyn vetoamus oli saanut koulun harkitsemaan päätöstään uudelleen. Hän oli tehnyt sen köyhempien perheiden tähden. Heillä ei olisi ollut varaa kalliimpiin pukuihin.

”Niin, no. Minä sentään taistelen sen puolesta, mihin uskon, sen sijaan, että vain sietäisin kaikkea sellaista, mihin en ole tyytyväinen.” Nicky jäi katsomaan ikkunaa, johon kiinnitettyssä tarrassa pyydettiin, etteivät asiakkaat avaisi ikkunaa. Hän kumartui eteenpäin, avasi salvan ja työnsi ikkunan auki.

Hänen äitinsä huokasi. ”Sinä se olet ikuinen kapinallinen.”

”Sinä et tiedä mitään kapinallisuudesta.”

”Saattaisit yllättyä, tyttöseni.”

Pöytään laskeutui muutamaksi minuutiksi kiusallinen hiljaisuus. Nicky keksi heti toistakymmentä vastausta, mutta ne kaikki olisivat johtaneet riitaan, ja hänen oli vielä kestettävä äitinsä seuraa koko päivä. Ei maksanut vaivaa.

Lopulta äiti rikkoi hiljaisuuden. ”Kuinka sitä nettiä oikein käytetään?” Nickyn äiti ei tiennyt mitään tietokoneista.

Se oli turvallisempi puheenaihe. ”Laitoksella on tietokonehuone, josta voi varata koneen käyttöönsä tunniksi kerrallaan, mennä nettiin ja hakea mitä tahansa, mikä satuu kiinnostamaan.”

”Entä mitä sitten tapahtuu? Tulostaako se tekstiä?”

”Ei. Tekstiä luetaan ruudulta. Tai sitten saattaa löytää viittauksen hyödylliseltä vaikuttavaan kirjaan, joka toivon mukaan on kirjastossa. Internetin tarkoituksena on antaa ajatuksia ja löytää yhteyksiä, joista ei ole aikaisemmin kirjoitettu kirjoissa, ja seurata niitä.”

”Hmm. Siis perustutkimusta.”

”Joo. Sitä sanaa ohjaaja käytti.”

Äiti nyökkäsi. Hän näytti tyytyväiseltä itseensä. Sitten hän kumartui eteenpäin silmät innosta loistaen. ”Haa. Keksin sinulle aiheen, josta voisit kirjoittaa ja jota voisit tutkia.”

Nicky pakottautui näyttämään kiinnostuneelta. Ensin hänen teki vaistomaisesti mieli vastata, ettei hän ollut enää alakoulussa, eikä vanhempien odotettu auttavan koti-tehtävissä, mutta koska hänellä ei ollut omiakaan ehdotuksia aiheeksi, hän ajatteli, että voisi yhtä hyvin kuunnella, mitä äiti oli keksinyt. ”No, minkä?”

”Isoäitisi äidin.”

”Supermumminko?” Sitä nimitystä Nicky oli pienestä pitäen käyttänyt isoäitinsä äidistä Gráinnesta.

”Niin. Oli sääli, ettet tullut hänen satavuotissyntymäpäivilleen. Olisit voinut puhua hänen kanssaan silloin.”

Nicky tunsi syyllisyyden piston muistaessaan jääneensä pois juhlista. Hän ei ollut kuitenkaan halunnut lähteä Brightonista. ”Puhua mistä?”

”Irlannista. Vuoden 1916 pääsiäiskapinasta. Hän nimittäin otti siihen osaa. Minäkään en tiedä siitä kaikkea, mutta kyllä hän osallistui siihen.”

”Pahuksen Irlanti. En halua kirjoittaa Irlannista. Keksin varmasti jotain kiinnostavampaa.” Nicky ei ollut koskaan ollut erityisen kiinnostunut irlantilaisista sukujuuristaan. Hän ja hänen äitinsä olivat eläneet koko elämänsä Englannissa.

”Se olisi perustutkimusta jos mikä! Kirjoita ylös Gráinnen tarina. Kaikki, mitä hän teki ja mitä mieltä hän oli siitä. Sillä on sinulle varmasti jotain käyttöä. Hän kuului siihen... mikä sen nimi nyt taas olikaan? Cumann Baniin tai jotain sinne päin. Ei, vaan Cumann na mBaniin. Sehän se oli. Nimi tarkoitti naisten neuvostoa. Se oli eräänlainen naisten muodostama Irlannin tasavaltalaisarmeijan siipi.”

”Nytkö haluat, että kirjoitan terroristijärjestöstä?”

”Muista, että yhden terroristi on toisen vapaustaistelija. Vuonna 1916 he olivat sankareita. Se on myös tosi ajan-kohtaista. Vasta viime kesänä solmittiin IRA:n kanssa aselepo. Nyt on vihdoinkin näköpiirissä pitkän aikavälin rauhansopimus! Isoäitisi äiti oli paikalla, kun se kaikki alkoi, ja nyt, kun alkaa näyttää siltä, että rauhanprosessissa saattaa lopultakin olla edessä jättimäinen askel eteenpäin, voisit kertoa hänen tarinansa. Jos haluat keskittyä esitelmässäsi kapinallisiin naisiin, hän on täydellinen aihe.” Äiti nojautui miettelään näköisenä taaksepäin tuolissaan Nickyn pohtiessa hänen sanomaansa. ”Kaipa minä olen vähän itsekäskin. Vaikka Gráinne on jo satavuotias, hän on yhä voimakkaasti elämässä kiinni. Mieli on terävä kuin partaveitsi. Hän ei kuitenkaan ole enää kovin kauan seurassamme. Mieleen tulee väistämättä, että olisi mahtavaa saada hänen tarinansa muistiin. Hän varmasti kertoisi sen mielellään.”

”Miksi et sitten kysy häneltä itse ja kirjoita sitä muistiin?”

Nickyn äiti pudisti päätään. ”Minä en ole mikään kirjoittaja. En osaa edes muodostaa kunnollista lausetta. Ainakaan yhtä taitavasti kuin sinä. Enkä ole myöskään historianopiskelija.” Hän laski kädet pöydälle kämmenet auki pöytälevyä vasten kuin ilmaistakseen, että oli päätöksensä tehnyt. ”Sinulta jäivät Gráinnen satavuotispäivätkin väliin. Tiedän kyllä, että sinulla oli täällä tekemistä, hyväksyimme kaikki sen. Lisäksi siellä oli niin paljon väkeä, että olisit tuskin edes päässyt kunnolla puheisiin hänen kanssaan. Hän kuitenkin kyseli sinua. Olet aina tainnut olla hänen suosikkinsa.” Äiti nauroi. ”Ajatella. Hän sai kuusi lasta, seitsemäntoista lastenlasta ja ties kuinka monta lastenlasten

lasta, mutta muistaa silti aina nimesi, missä yliopistossa opiskelet ja mitä. Hän on ihmeellinen. Meidän pitäisi tal-
lentaa hänen tarinansa, ennen kuin on liian myöhäistä.”

”Miksi minä? Miksi kaikista hänen sukulaisistaan juuri
minun pitäisi tehdä se?”

”Koska olet historianopiskelija, joka tarvitsee kapinaan
liittyvän esseen aiheen! Gráinne oli kapinallinen, jonka
tarinaa ei ole vielä kerrottu kokonaan sikäli kuin minä
tiedän! Sitä paitsi sinäkin pidät itseäsi jonkinlaisena kapi-
nallisena.” Äiti nauroi, eikä Nicky voinut olla yhtymättä
nauruun.

”Niin, no. Ehkä. Mietin sitä. Asuuko hän vielä siinä
samassa talossa Dublinissa? Kuinka saan hänet kertomaan
tarinansa? Puhelimessako?”

Äiti pudisti päätään. ”Sinun pitäisi mennä käymään
hänen luonaan. Mene viikonlopuksi Dubliniin. Ryanairilla
sinne lentää Gatwickista puoli-ilmaiseksi. Voisin ehkä jopa
osallistua lentolippukustannuksiin, jos hyvin käy. Isoäitisi
äiti asuu Malahidessa, joka ei ole kovin kaukana lento-
kentältä. Kentältä kulkee bussi hänen kotikatunsa päähän.
Eikä taksikyytikään olisi kovin kallis. Malahideen on ken-
tältä vain kymmenen minuutin matka.”

”Yöpyisinkö supermummin luona?”

”Niin varmaan. Muistathan viime vuodesta, että hänen
talossaan on paljon tilaa. Hän on niin jääräpäisen itsenäi-
nen, että kieltäytyy menemästä vanhainkotiin.”

”Pitäisikö minun ryhtyä hänen hoitajakseen, jos yövyn
siellä?” Pelkkä ajatus sai Nickyn irvistämään.

”Joutuisit ehkä auttelemaan vähän, mutta et paljon”, äiti
vastasi. ”Jimmy, Eileen, Mary ja muut kyllä tekevät kaiken.

Aika monet serkuistani, tädeistäni ja enoistani asuvat Malahidessa tai Pohjois-Dublinissa. Yksi asuu Howthissa. Kaikki auttavat kyllä ilomielin. He tekevät sitä nykyään vuoroissa. Oli todella hauska nähdä kaikki yhdessä syntymäpäiväjuhlissa tammikuussa. Voisit viettää aikaa Gráinnen kanssa ja kuunnella hänen tarinointiaan. Pääsisit myös käymään Dublinissa ja vierailemaan tapahtumapaikoilla henkilökohtaisesti.” Äidin hymy oli leveä. ”Jos minä olisin historianopiskelija, tarttuisin tilaisuuteen oikopäätä.”

Nicky oli kahden vaiheilla. Oli pakko myöntää, että ajatus oli oikeastaan hyvä, mutta jos hän myöntäisi sen avoimesti, äiti saisi ilmaiseksi tynnyrillisen pisteitä. ”No, niin kuin sanoin, mietin sitä.”

”Tee niin.” Äiti pudisti päätään. ”Jos olisin antanut tällaisen ajatuksen kenelle tahansa toiselle opiskelijalle, hän olisi varmaan sanonut: ’Vau. Kiitos mahtavasta ideasta!’ Sinä sanot vain: ’No, ehkä.’ Olet joskus hirveän kiittämätön, Nicola. Sinun on aika kasvaa vähän ja ottaa apu vastaan, kun ihmiset yrittävät auttaa. Ei sinun tarvitse käyttäytyä loppuikäsi kuin äreä teini.”

Eikä sinun tarvitse käyttäytyä loppuikäsi kuin määräilevä äiti, Nicky olisi halunnut huutaa, mutta hillitsi itsensä ja tyytyi hymyilemään jäykästi. ”Oletko juonut teesi? Voisimme lähteä nyt Brightoniiin. Etkö halunnutkin tänään shoppailemaan?”

”Ilman muuta. Käyn vain ensin maksamassa nämä.” Äiti alkoi kaivella laukustaan kukkaroa.

”Ei tarvitse. Olen jo maksanut”, Nicky sanoi ja pani tyytyväisenä merkille äidin kasvoille levinneen hämmästyneen epäuskoisen ilmeen. Piste Nickylle.

Kuinka paljon hän on valmis uhraamaan?

Ensimmäisen maailmansodan riehussa Euroopassa Gráinne jättää työnsä tavaratalossa liittyäkseen kreivitär Markiewiczin kapinallisiin joukkoihin. Hän haluaa osallistua taisteluun itsenäisen Irlannin puolesta. Kreivittären talo, Surrey House, toimii asevarastona ja yhtenä kansallisarmeijan tukikohdista. Pian Dublinin kadut muuttuvat taistelukentäksi ja Gráinne huomaa, minkä hinnan hän joutuu maksamaan taistelusta uskomaansa asian puolesta.

Yli 80 vuotta myöhemmin nuori Nicky toipuu erostaan ja uppoutuu tutkimukseensa Irlannin historiasta. Se johdattaa hänet hänen isoisoäitinsä kapinalliseen historiaan ja sydäntä särkevään tarinaan tragediasta ja rohkeudesta sekä niistä, jotka uhrasivat kaiken maansa puolesta.

KATHLEEN MCGURLIN tositarinan innoittamassa tunteikkaassa lukuromaanissa kahden sukupolven naiset taistelevat kumpikin oman onnensa puolesta.

